

מתוך ארכיוני יד ושם: מכתב מווינה מתעד את פוגרום "ליל הבדולח" מאת ליטל בר

ארנולד רוזנפלד מסיים את המכתב במילים אלו: "הי רצון והקב"ה יעזור שנוכל לבשר בשורות טובות יותר. אנחנו ב"ה בריאים, ד"ש ונשקות, אביך". כשנתיים לאחר מכן הוא גורש לטרזיינשטט, שם מת ככל הנראה בשנת 1943.

המכתב היא ראש מדור הנגשה באגף הארכיונים.

מכתבו כמעטפת של עיתון, וכך חמק המכתב מעיני הצנזורה. הוא שלח את המכתב ימים ספורים לאחר "ליל הבדולח", ורישומם של האירועים הטראומטיים ניכר בכל שורה ושורה – עדות שכתב בזמן אמת מי שלא זכה לספר את סיפורו. בנו חיים מסר את המכתב לארכיון יד ושם בשנת 1987, זמן קצר לפני פטירתו.

■ "בשעות הבוקר המוקדמות נופצו בשיטתיות חלונות של חנויות בבעלות יהודים ברחבי הרייך, ובתי הכנסת העיקריים בברלין נשרפו", כתב ב-10 בנובמבר 1938 שגריר ארצות הברית בגרמניה יו וילסון במברק למשרד החוץ בווישינגטון. "משקיפים ציינו כי לא נראו מדי ארגונים נאציים בקרב מבצעי פעולה זו. עם זאת אין זה מתקבל על הדעת שכוח משטרה מרשים זה היה מתיר הפרה כזו של הסדר, אלמלא ניתנו הוראות כלליות לעניין".

ימים ספורים אחר כך כתב ארנולד (אהרון) רוזנפלד מווינה לבנו חיים (רוברט) שבחיפה: "בית הכנסת [הבית המבורך] הותקף, כל החלונות נופצו, הספסלים נשברו, הפרוכת נקרעה לחתיכות וספר תורה הושלך החוצה. כמו כן כל תכולת בית הכנסת נהרסה, ספרי התורה הושלכו על האדמה ונקרעו, ושלשה ספרים הוצאו עם ארון הקודש. לוחות הזיכרון השחורים על הקירות נשברו". גם את תקיפת היהודים ורכושם הוא מתאר: "כל הלילה עד השעה אחת נשמעו זעקות המותקפים. הלילה ביקרנו אצל אויגן הס, והסמטה נראתה כמו אחרי רדת השלג. כולה הייתה מכוסה נוצות שהושלכו מתוך הדירה". ועוד הוא כותב: "האם יש סיכוי שווילסון יתערב בשמעו על המתרחש? כיצד יש לצפות לעזרה אם הדבר לא ייוודע ברבים?"

האם התכוון ארנולד רוזנפלד לשגריר ארצות הברית בגרמניה? האם ניסה להעביר למשפחתו מסר סמוי כלשהו? בקשה לפרסם את המידע? על אף הצנזורה הנהוגה באותם ימים, הגיע המכתב ליעדו בשלמותו. ארנולד רוזנפלד השכיל להסוות את

